30. grein. Takmörk skyldunnar.

Lögmálið er samanhangandi heild, enn ekki einstök boð, er nái yfir víst takmarkasvið lífsins, heldur nær lögmálið yfir alt andlegt líf. Skyldurnar verða því ekki taldar [illegible], eptir einstökunum boðunum lögmálsins, enn svo sem samhangandi heild, innibindur lögmálið og mörg atriði, sem þó ekki öll eru jafnmikilsverð. Kristur talar um um það mikilsverðara, og það sem minna er varið í (Matth. 23, 23.) Kristur talar um þetta: dóminn, rjettlæti og kjærleika, og telur Kristur það mikilsvert, eins og er í raun og veru. Aðrar skyldur, enn því ekki jafnheilagar, heldur eptir því, sem þær eru við þessum aðalkjarna lögmálsins. Kristur vítar Fariseanna fyrir það, þeir lítilsvirtu það sem er meira varðandi: kjærleikann og opinberunarlærdóminn hans. vildu ekki gjöra [illegible]-aust og betra trú sína, trúa endurlausninni og helguninni — vildu ekki trúa því sem meira á reið í lögmálinu. Hinir heilögu menn hans, öllum hinir til [illegible] og sálu, þeirra er vilja þóknast sjer það í [illegible] rjettilega. Samkvæmt Kristindóminum, er því mismunur á skyldubodunum. Enn er nokkurt svæði það til í lífinu, sem skyldan nái ekki að, hvort nokkuð sje á sjerhverskonar [illegible], sem meigi liggja á milli hluta? — Það er sú merkilega spurning, um hvort til sje "adiaphora" eða "ádiaphora"? Viðvíkjandi þessari spurningu, verður maður að aðgreina alt það þess, sem er bundið lögmáli náttúrunnar, og sje ekki komið undir frjálsræðinu (t. d. sofa og melta). Af því sem áður er sagt, um lögmálið og skylduna, gjörist að í rauninni gjeti engin þesskonar "adiaphora" til lögm., má ekki taka sem eins og vissa boðanda vald, svo maðurinn gjeti sagt um það, hingað og ekki lengra nær þó, lögmálið er andlegt, og nær yfir alt lífið mannsins, og öll atriði þess. Menn kynnu að gjeta sagt eins "Pietistar" [illegible] og hinir flokkar seigja, að það líkamlega margt, það útvortis liggi fyrir utan takmörk skyldunnar, og mætti því telja "adiaphora", enn þetta er þó ekki svo, því það útvortis hefur sitt svæði fyrir sig, og þó menn ekki [illegible]. beinlínis gjeti ákveðið það, á siðferðislegann hátt, þá er það þó vegið af þess líkamlega, að verða atriði í hinu siðferðislega lífi hans. Að [illegible] má neita það eptir þeim tilgangi, að ekki þess gáðu, enn hin siðferðisl. hugmynd, er samgróin hinni heimslegu hinns [illegible] hugmyndarsviðsins, sem er atriði þess gáða. Það er því siðferðislegur brestur, að seigja að hin helga útvortis [illegible] sje einkisvert, og meti ekkert það siðferðislega, t. d. þær íþróttirnar og önnur snilldarverkin [illegible] og hugsjóna [illegible], því eins og það er skylda mannsins, að læra [illegible] hinir andans hæfileika sínum, eins er það skylda hans, að hvessa sig sjer tilfinningarnar á öllu hinu íþróttalega og fagra og innblæða í [illegible] hugsjónir eins og [illegible] tilfinningarinnar. Pietistar gleima, að hið líkamlega, á að samþýðast hinu andlega, að [illegible] er atvinnið í hinu siðferðislega. Eptir þessu gjetur mað-ur metið margt það útvortis, sem ekki beinlínis heyrir til þvíleiðis eða andans [illegible], t. d. [illegible] maðurinn hér. Þetta gjetur maður ekki metið eptir siðferðisl. reglunum, eða hugmyndinni um gott og ilt; að það sje skylda, og ekki skylda, því þetta er það svæði, sem hugmyndin um gott og ilt, ekki nái að, enn þetta verður maður að meta eptir reglum [illegible], og gjörnum hana samþýðist það hinum siðferðislegu reglunum; Hjer eiga sjer stað, hugmyndin um það [illegible] og sömuleiðis, sem hann verður, eptir sínu [illegible], og sína [illegible], að [illegible] uppá sig. Með þessu máti, verður þetta alt, ekki einkisvert, hvorki [illegible] nje [illegible], þó það sje líkamlegt og útvortis, heldur er hjer [illegible] til [illegible] sá [illegible] hverri hann [illegible], sem hann á að gjöra metið það á gjegnum, í gjegnum hana gjetur það og [illegible] siðferðisl. [illegible] fyrir hann [illegible]. Þanna er að seigja um skraut og viðhöfn, og annað [illegible], maðurinn gjetur ekki sagt, að það liggi fyrir utan svæði skyldunnar (eður skyldanna), því það verður metið eptir [illegible], og hinir þær siðferðislegu [illegible]. Hugmyndin um "adiaphora" [illegible] eptir því, sem hin siðferðislega tilfinning skjerpist, eptir því sem lögmálið verður í [illegible] hans andlegt. Menn sjá t. a. m. hinni siðferðislega [illegible] manns, er á sinn hátt eins varið, eins og [illegible] hans, og menntun í fyrir [illegible]. Menn [illegible] að álíta sig að hinir [illegible], enn [illegible] við sjálfa sig, þeir sem minnst eru á veg komnir, þeim er mikla [illegible] hafa [illegible] að álíta sig — í einsu á[illegible], eins er líka varið því siðferðislega. Þeir [illegible] álíta margt, liggja fyrir utan svæði skyldunnar, taka sjer margt siðferðislegt og á[illegible]; hinir [illegible] á [illegible] máti, þeir álíta alt líf sitt skyldubundið við og með siðferðislegri nauðsyn. Heilög ritning gjefur reglur fyrir að meta "adiaphora" (Ró. 14, 23.). Hv. er reglan, að meta takmörk skyldunnar og þær sjálfar með. Alt sem ekki er ákveðið, eptir meðvitundinni um skyldu, það er manni gjörsamlegt, alt sem ekki er gjört með góðri samvizku,